

Dobra dawka

żywnie

Ostrożnie z energią

Antoni Sikora
Doradca Żywniowy, Blattin
Polska sp. z o.o.

Prawidłowe żywienie krów mlecznych powyżej dwusetnego dnia laktacji i w tych dwóch zasuszonych to preludium do uzyskania efektywnej produkcji oraz prawidłowej zdrowotności stada w następnej laktacji.

Krowy rasy holsztyńsko-fryzyjskiej charakteryzujące się wysokim zapotrzebowaniem na składniki pokarmowe takie, jak: białko, energia oraz makro- i mikroelementy, a ich wydajność nierzadko przekracza dziesięć tysięcy kg mleka za 305 dni laktacji. Przy tak wysokiej produkcji nietrudno o błędy w żywieniu.

Pogoń za coraz większą wydajnością mleka sprawiła, że zwierzęta we wczesnej laktacji są żywione niemalże z aptekarską precyzją, natomiast na dalszy plan odsuwane są grupy krów laktujących powyżej dwusetnego dnia i we właściwym okresie zasuszenia.

Zwierzę zbliżające się do końca laktacji ma w pełni odbudowane rezerwy ciała, ale ich codzienne pobranie suchej masy jest nadal dość wysokie i plasuje się na poziomie około 19-20 kg suchej masy. Krowa we właściwym okresie zasuszenia pobiera około 13-14 kg suchej masy dawki. Podstawą żywienia zwierząt dwóch wyżej wymienionych grup produkcyjnych jest utrzymanie odpowiedniej kondycji ciała. W skali BCS wieloródki powinny znajdować się na poziomie około 3,25-3,5 natomiast pierwiastki – ze względu na trudność wycieleń – powinny się zbliżyć do wartości 3-3,25. Najczęstszym błędem popełnianym przez producentów mleka jest jednak żywienie tych grup niedojadami od krów we

tab.1. przykładowa dawka na 22 kg mleka

pasze	kilogramy
kiszonka z traw i pokos 35% SM	14
kiszonka z kukurydzy 35% SM	24
jęczmień	1,5
śruta poekstrakcyjna sojowa	0,2
śruta poekstrakcyjna rzepakowa	2,5
słoma jęczmienna	1,5
wystodki mokre	4
mieszanka mineralno-witaminowa	0,2

tab.2. wartość pokarmowa

składnik	zawartość
substancja sucha	18,9kg
NEL	119,2 MJ
BO	2618 g
NEL/kg sm	6,28 MJ
Ca	119 g
P	68 g
Na	30,5g
Mg	37,2g
Ca:P	1,76:1
włókno strukturalne	3031 g
włókno surowe	3878 g

wczesnej i pełnej laktacji. Niedojady takie charakteryzują się wysoką koncentracją energii – około 7 MJ NEL na kilogram suchej masy dawki według systemu DLG. Dostarczanie TMR-u o tak wysokiej zawartości składników pokarmowych niesie ze sobą szereg zagrożeń. Wymieńmy może kilka głównych problemów związanych z przewartościowaniem dawek dla omawianych grup. Nadmierne pobranie energii powoduje zwiększone odkładanie tkanki tłuszczowej, niebezpieczne jest zwłaszcza gromadzenie się tłuszczu w wątrobie i w okolicach mięśniówki macicy. Odtuszczona wątroba gorzej radzi sobie z metabolizmem kwasów tłuszczowych, detoksykacją oraz syntezą glukozy – jakże ważną w pierwszych tygodniach po wycieleniu (syndrom tłustej krwi). Mięśniówka macicy okryta płaszczem z tkanki tłuszczowej charakteryzuje się o wiele słabszą kurczliwością włókien mięśniowych, co powoduje słabszą akcję porodową (ciężkie wycielenia). Zbyt tłusta krowa po wycieleniu będzie miała słaby apetyt, a w konsekwencji spadnie produkcja mleka i pogorszy się jej kondycja ciała. Na tym jednak nie koniec problemów. Niedobory pokarmowe spowodowane słabym pobraniem suchej masy przyczyniają się do występowania chorób metabolicznych takich, jak ketoza i przemieszczenie trawieńca. Zwierzęta takie bardzo często nie wracają do pełnej produktywności, a przecież na tym najbardziej nam zależy. Często zdarza się, że krowa taka bardzo słabo manifestuje ruję. Niedojady z innych grup, którymi błędnie żywi się zwierzęta, bardzo często zostają zadane w momencie, kiedy są już zagrane, co niesie ryzyko pogorszenia smakowitości TMR-u i spadku pobrania suchej masy.

Dawka dla krów powyżej dwusetnego dnia laktacji

W tym okresie na odpowiednio zbilansowaną dawkę pokarmową powinny się składać bardzo dobrej jakości pasze objętościowe i nieduża ilość pasz treściwych. Nierzadko krowy pod koniec laktacji żywi się

pasze	kilogramy
kiszonka z traw II pokos 45%sm	14
GPS z pszenicy 35% sm	8
kiszonka z kukurydzy 35% sm	4
słoma jęczmienna	3
mieszanka mineralno-witaminowa	0,2

paszami objętościowymi, które są gorszej jakości, argumentując to oszczędnością i zapominając, że głównym kosztem w dawce są pasze treściwe. Oszczędność jest więc złudna, ponieważ gorsza jakość pasz objętościowych powoduje automatycznie konieczność zwiększenia pasz treściwych, co podnosi koszt dawki. Złe kiszonki powodują ponadto obniżenie pobrania oraz pogorszenie zdrowotności stada głównie z powodu mykotoksyn znajdujących się w takich paszach. Dawka dla tej grupy krów powinna charakteryzować się dość niską koncentracją energii w kilogramie suchej masy, tj. 6,0-6,5 MJ NEL (według DLG). Białko ogólne powinno znajdować się na poziomie minimum 12,5-13 % w suchej masie dawki. Paszami objętościowymi mogą być: kiszonka z kukurydzy, kiszonka z traw, GPS, dobrej jakości słoma oraz niewielka ilość wyśtoków buraczanych, poprawiających znacznie pobranie suchej masy. Dawkę uzupełniamy niewielką ilością pasz treściwych. Warto podkreślić, że dawka musi być uzupełniona dodatkiem mineralno-witaminowym. Przykładowa dawka dla krów po dwusetnym dniu laktacji w tabeli 1 i 2.

Dawka dla krów zasuszonych

W tej grupie praktycznie całość dawki powinny stanowić pasze objętościowe. Główną paszą powinna być kiszonka z traw, a niewielki dodatek kisonki z kukurydzy będzie wpływał pozytywnie na wzrost brodawek żwaczowych. Dobrym komponentem będzie słoma, naj-

piej jęczmienna, ale należy zwrócić uwagę, aby nie była zagrzybiona. Nie powinniśmy stosować kisonki z lucerny, bo wnosi za dużo potasu do dawki, a jeżeli ją dodamy to należy uwzględnić zastosowanie gorzkich soli, które skutecznie obniżą pH krwi. Należy tu mocno podkreślić, że dodatek mineralno-witaminowy powinien być typowy dla krów zasuszonych, czyli stosunek Ca:P powinien wynosić 1:1. Ewentualny niedobór białka, jeśli kisonki z traw są słabej jakości, spokojnie możemy uzupełnić poekstrakcyjną śrutą rzepakową lub makuchem rzepakowym. Białka powinno być około 8%-9% w suchej masie dawki, natomiast energia powinna się mieścić w okolicach 5MJ NEL w kilogramie suchej masy dawki. Przykładowa dawka dla krów w zasuszeniu w tabeli 3 i 4.

składnik	zawartość
substancja sucha	13,1 kg
NEL	68,9 MJ
BO	1448 g
NEL/kg sm	5,24 MJ
Ca	75,7 g
P	50 g
Na	37 g
Mg	33 g
Ca:P	1,6 : 1
włókno surowe	3936 g
włókno strukturalne	3770 g